एकाइ ८ · जनसङ्ख्या र यसको व्यवस्थापन

कार्यपत्र

पूर्णाङ्क २९

नाम _____ कक्षा _____ रोल नं. _____ मिति _____ प्राप्ताङ्क _____ / २९

१ मुख्य शब्द [३]

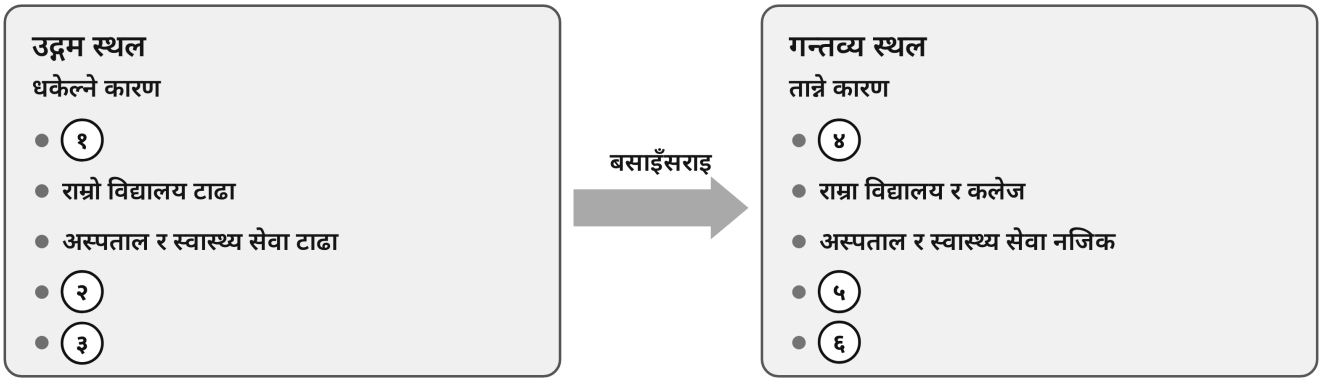
कोठामा दिइएका उपयुक्त शब्द छानी खाली ठाउँ भर्नुहोस्। कोठाका दुईओटा शब्द प्रयोग हुँदैनन्। प्रत्येक खाली ठाउँको ०.५ अङ्क छ।

आश्रित जनसङ्ख्या **कोरा जन्मदर** **जनघनत्व** **जनसङ्ख्याको वितरण** **विप्रेषण** **शिशु मृत्युदर** **सक्रिय जनसङ्ख्या** **साक्षर**

एक वर्ग किलोमिटर क्षेत्रफलमा औसतमा बस्ने मानिसको सङ्ख्यालाई _____ भनिन्छ। १५ देखि ५९ वर्षसम्मका काम गर्न सक्ने उमेरका मानिसलाई _____ भनिन्छ। एक वर्षमा जीवित जन्मेका हरेक १,००० शिशुमध्ये एक वर्ष नपुग्दै मर्ने शिशुको सङ्ख्यालाई _____ भनिन्छ। कुनै देशमा कहाँ कति मानिस बस्छन् भन्ने कुरालाई _____ भनिन्छ। विदेश वा अर्को ठाउँमा काम गर्ने परिवारका सदस्यले घर पठाएको पैसालाई _____ भनिन्छ। पढ्न र लेख्न जान्ने व्यक्तिलाई _____ भनिन्छ।

२ चित्रको नामाङ्कन [३]

चित्रमा बसाइँसराइका धकेल्ने र तान्ने कारण देखाइएका छन्। १ देखि ६ सम्मका अङ्क भएका ठाउँमा तलका कारणमध्ये उपयुक्त कारण लेख्नुहोस्: रोजगारीको अवसर कम; पहिरो, बाढी जस्ता विपत्तिको जोखिम; खेतीबाट पुग्दो आम्दानी नहुनु; रोजगारी र व्यापारका अवसर; सडक, बिजुली र सञ्चारको सुविधा; आफन्त र नातागोता पहिल्यै त्यहाँ। प्रत्येकको ०.५ अङ्क छ।

१. _____ २. _____

३. _____ ४. _____

५. _____ ६. _____

३ ठिक कि बेठिक? [२]

वाक्य ठिक भए ✓ र बेठिक भए ✗ चिह्न लगाउनुहोस्। प्रत्येकको ०.५ अङ्क छ।

i. जन्म, मृत्यु र बसाइँसराइ जनसङ्ख्या परिवर्तनका निर्धारक तत्त्व हुन्। ☐

ii. वि.सं. २०७८ को जनगणनाअनुसार नेपालका आधाभन्दा बढी मानिस पहाडमा बस्छन्। ☐

iii. आन्तरिक बसाइँसराइले देशको कुल जनसङ्ख्या घटाउँछ। ☐

iv. वि.सं. २०७८ मा कर्णाली प्रदेशको जनघनत्व मधेश प्रदेशको भन्दा धेरै कम थियो। ☐

४ अति छोटो उत्तर [९]

तलका प्रश्नको अति छोटो उत्तर लेख्नुहोस्।

क. बसाइँसराइ भनेको के हो? [१]

ख. कोरा जन्मदर र कोरा मृत्युदर कतिमा व्यक्त गरिन्छ? [१]

ग. ७० को नियमअनुसार वार्षिक वृद्धिदर २ प्रतिशत भएको जनसङ्ख्या करिब कति वर्षमा दोबर हुन्छ? [१]

घ. वि.सं. २०७८ को जनगणनाअनुसार नेपालको कुल साक्षरता कति प्रतिशत छ? [१]

ङ. एउटा गाउँपालिकाको जनसङ्ख्या ३०,००० र क्षेत्रफल १५० वर्ग कि.मि. छ। त्यसको जनघनत्व कति हुन्छ? [१]

च. शिशु मृत्युदर निकाल्दा मृत्यु भएका शिशुको सङ्ख्यालाई कुन सङ्ख्याले भाग गरिन्छ? [१]

छ. ताप्लेजुङका एक युवा काम गर्न कतार गए र उतै बसे। यो कुन किसिमको बसाइँसराइ हो? [१]

ज. आफन्त र नातागोताको बोलावटमा बसाइँ सर्नु बसाइँसराइको कुन कारणमा पर्छ? [१]

Science Playground, कादुन्जे, भक्तपुर
https://science-playground.com/learn/grade-8-social/population-and-its-management

झ. २०६८ मा १७.०७ प्रतिशत मानिस सहरी क्षेत्रमा थिए भने २०७८ मा ६६.१७ प्रतिशत पुगे। यति ठुलो फरक आउनुको मुख्य कारण के हो? **[१]**

५ छोटो उत्तर **[६]**

तलका प्रश्नको छोटो उत्तर लेख्नुहोस्।

क. एउटा नगरपालिकाको मध्य वर्षको जनसङ्ख्या ५०,००० छ। त्यस वर्ष त्यहाँ ८०० शिशु जीवित जन्मिए र ३०० जनाको मृत्यु भयो। कोरा जन्मदर र कोरा मृत्युदर हिसाब गर्नुहोस्। **[२]**

ख. बसाइँसराइले उद्गम स्थानमा पार्ने कुनै दुई प्रभाव लेख्नुहोस्। **[२]**

ग. भौगोलिक क्षेत्रअनुसार नेपालमा सबैभन्दा धेरै मानिस तराईमा बस्छन्। यसका कुनै दुई कारण लेख्नुहोस्। **[२]**

६ लामो उत्तर **[४]**

तलको प्रश्नको लामो उत्तर लेख्नुहोस्।

जनसङ्ख्याको बनोटले सामाजिक र आर्थिक जनजीवनमा पार्ने कुनै दुई सामाजिक र दुई आर्थिक प्रभाव लेख्नुहोस्।

७ सोच्नुहोस् [२]

सोचेर उत्तर लेख्नुहोस्।

गण्डकी प्रदेशको जनसङ्ख्या २०६८ मा २४,०३,७५७ थियो र २०७८ मा २४,६६,४२७ पुग्यो। तर देशको कुल जनसङ्ख्यामा यसको हिस्सा ९.०७ प्रतिशतबाट ८.४६ प्रतिशतमा झऱ्यो। जनसङ्ख्या बढेर पनि हिस्सा किन घट्यो होला? तर्कसहित लेख्नुहोस्।

८ क्रियाकलाप: हाम्रो कक्षामा बसाइँसराइ (अङ्क नदिइने)

कक्षाका साथीलाई सोधेर उनीहरूको परिवार वा आफन्तमध्ये कोही बसाइँ सरेका छन् भने तालिका भर्नुहोस्। पहिलो पङ्क्ति उदाहरणका लागि भरिएको छ।

साथीको नाम	उद्गम स्थल	गन्तव्य स्थल	बसाइँ सर्नुको कारण	आन्तरिक वा बाह्य
उदाहरण	स्याङ्जा	सुर्खेत	आफन्तको बोलावट	आन्तरिक

Science Playground, कादुन्जे, भक्तपुर
https://science-playground.com/learn/grade-8-social/population-and-its-management